

A költészet sziklarajzai

Jánosi Zoltán
(1954, Miskolc)
irodalomtörténész,
József Attila-díjas

A költészet egyidős velünk. Egyidős az emberi szívvel, az első pillantásokkal, amely a világot emberi arányokba fogta. Egyidős az elemzésel és a látomással, amely egyszerre a megértés és a jövő. A költészet: a legszebb emberi szándék.

Sziklarajzai itt húzódnak homlokunk mögött. Európai barlangokba, afrikai és ausztrál sziklafalakra, dél-amerikai hegyormok hasadékaiba rajzolt, vésett, festett lenyomatai emberi természetünk alaprajzát adják. Minden a költészetet utánozza, ami megértés, érzés és *homo mensura* a Földön. A nyelv, a mintegy hétezer élő idióma mind a költészet nyomában ballag. Minden szó előbb metafora, kép, hangbeli látomás volt, a nyelvet az ember a költészetből vonta el. Abból pedig további jelrendszereit: a fogalmakét, a számokét, az informatikáét, a tudományét. A költészet primer igazságait nem helyettesítheti semmi.

A zene láthatatlan kottáit, a festmények színeit, a szobrok formáit, az építmények boltozatát, a tánc ritmusát, a mítosz eszméit, a logika tervrajzait, az érzélem látható vagy láthatatlan hullámsávjait a költészet mind magába fogja. A pentatóniától, a willendorfi Vé-nusztól az Oroszlános kapun és a szirtaki táncának lendületén át Vejnemőjnen világteremtő kezéig, Pithagorasz ábrává kristályosított értel-

még. Orpheusz kínjától Philemon és Baucis szerelméig ötvözi, szívja föl, alkotja és élteti az embert.

Ujja hegyén pörget, emberi lényé nevel, madarakká változtat, és barlangok mélyére rugdos engem is. A költészet: az emberiség és a személyiség. Maga a történelem.

A „Szent Világszabadság” – és akik érte haltak. Baudelaire albatroszának megbotló szárnya és Ikaroszé. Balassi bátorsága, Mandelstam haláltusája. A „világ sírköve” alól kiáltó József Attila, s a szögesdrótok mögül feltámadt Radnóti Miklós. S „hogyan ne feleljek aznap, egy köre léptem én.” A magyarságom. Az emberi nemhez tartozásom. Federico García Lorca „gyászos szele”, mely „örökké reszket az olajfák közt”. Jaj, Andalúzia! S „hazám: a lét, de benne ring a mérték, / mint esti kútban csillagrendszerek.” Ahogyan Nemes Nagy Ágnes álmodta meg. Ahogyan Pilinszky János faragta rá Isten arcára. Ahogyan Nagy László lázította fel a parasztudvar tornácáról. Ahogyan Nagy Gáspár égette bele a szívbe.

Költészet, amely fogva tart, felemel, megnevez és meghatároz engem.

Nem több az életnél, nem kevesebb a halálnál: életem sziklarajza az idő omló falán.

Jánosi Zoltán